

Dato: 12. november 2025

J.nr. 2025 – 23397

Til: Tilskud, Vand & Natur, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Fra: Simone Møller Zacho (smz@dn.dk), naturpolitisk rådgiver

Høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening over udkast til bekendtgørelse om tilskud til udtagning af arealer til etablering af klimalavbund- og kvælstofvådområdeprojekter

Danmarks Naturfredningsforening (DN) takker for muligheden for at afgive høringssvar på ovenstående bekendtgørelse. DNs overordnede prioritet er, at tilskudsordningen tilpasses, så der sikres mest mulig synergi til øvrige formål med arealomlægningen jf. formålet i *Aftale om et Grønt Danmark*:

"Indsatserne i fonden skal sammen med incitamenter fra CO₂e-afgiften og kvælstofregulering understøtte en strategisk og langsigtet tilgang til tilrettelæggelsen af de større arealmæssige omlægninger i det danske areal, så synergier for arealanvendelsen udnyttes mest muligt, herunder så indsatser for at opnå kvælstofreduktioner også tilrettelægges - i det omfang det er muligt - med blik for at opnå bedre og mere sammenhængende natur samt beskyttelse af drikkevandet."

Fjernelse af tidligere §2 vedr. formål med projekter

DN kan ikke anbefale at den tidligere formålsparagraf (§ 2 i BEK nr. 1206 af 26/09/2023) er udgået. Tidligere §2 understreger at synergi til øvrige arealanvendelsesformål er et centralt formål med projekterne: *"Formålet med klimalavbundsprojekter er at opnå en reduktion af udledningen af CO₂ og samtidig understøtte andre hensyn, særligt vedr. natur, miljø og klimatilpasning."*

DN mener, at en fjernelse af §2 er direkte i strid med *Aftale om et grønt Danmark*, hvor formålet er at sikre multifunktionel arealanvendelse i udtagningsprojekterne. I *Aftale om et grønt Danmark* er der bl.a. lagt til grund for målet om 20 pct. beskyttet at 110.000 ha udtaget lavbundsjord skal bidrage hertil. Derfor bør bekendtgørelsen også rumme økonomiske styringsmidler der fremmer naturbeskyttelse og -genopretning.

DN opfordrer derfor til, at paragraffen genindsættes og tilpasses, så det fremgår tydeligt at formålet med projekterne også er at understøtte synergi til øvrige målsætninger for arealomlægningen, herunder natur, biodiversitet og rent drikkevand.

Fravigelse af krav om omkostningseffektivitet for små kvælstofvådområdeprojekter og lavbundsprojekter

DN kan ikke anbefale at omkostningseffektiviteten er sænket for kvælstofvådområder, og at lavbundsprojekter med en omkostningseffektivitet på over 8.533 kr. pr. ton CO₂-ækvivalenter ikke kan anses som omkostningseffektive. Et krav om en lavere omkostningseffektivitet begrænser mulighederne for at designe vådområderne (kvælstof og lavbund) så der sikres synergier til bedre og mere sammenhængende natur – herunder større randarealer, der kan knytte områderne til nærliggende natur.

DN mener derfor, at kvælstofvådområdeprojekter og lavbundsprojekter jf. §10 stk. 4 skal kunne anses som omkostningseffektive, hvis de er indrettet således at den højere omkostningseffektivitet resulterer i, at projektet bidrager til *Aftale om et grønt Danmarks* formål om at sikre synergier for arealanvendelsen, herunder fremme bedre og mere sammenhængende natur.

Randarealer

DN støtter, at der fremover kun stilles krav om 50% overlap med kulstofrige lavbundsjorder med minimum 6 pct. organisk kulstofindhold, hvilket er i overensstemmelse med *Aftale om et grønt Danmarks* målsætning om udtagning af lige dele kulstofrig lavbundsjord og tilhørende randarealer.

Styret fokus på at beskytte eksisterende biodiversitet

Det bør fremgå af bekendtgørelsen, at projekter skal dokumentere deres naturforbedrende effekt, herunder påvirkning af §3-beskyttet natur, bilag IV-arter og habitatnaturtyper.

DN henstiller til at der bør stilles krav om at en forundersøgelse bør indeholde oplysninger om naturforhold herunder projektarealet naturtilstand på ansøgningstidspunktet (§11 stk. 2), samt beskrivelser af projektets konsekvenser for naturforhold (§ 11, stk. 5). Projektbeskrivelsen skal indeholde en redegørelse for, at projektet lever op til betingelserne i bekendtgørelsens § 10, herunder at det tilføjes at projektet ikke medfører en væsentlig negativ effekt på eksisterende natur eller medfører tilstandsændring af eksisterende § 3-arealer. Dette understøttes af Miljøvurderingsrapporten i høringsmaterialet, som bl.a. fremhæver, at "der skal være særlig fokus på naturtyper, der ikke tåler lejlighedsvis oversvømmelse af næringsrigt vand, og at udtagningsordningen ikke må hindre opnåelsen af gunstig bevaringstilstand for naturtyper og arter".

Dato: 12. november 2025

J.nr. 2025 – 23397

Til: Tilskud, Vand & Natur, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Fra: Simone Møller Zacho (smz@dn.dk), naturpolitisk rådgiver

Prioritering af projekter med synergier til natur

Prioritering af projekter må forventes at blive relevant fremadrettet, da vi med den nuværende søgning til VKP 2025 kan se en betydelig overansøgning ift. de afsatte midler.

Projekter med tydelige naturgevinster skal prioriteres, så potentialet for sammenhængende og næringsfattig natur fremmes. DN foreslår, at der i §7 lægges vægt på projekter, som fremmer synergier:

- Natur og biodiversitet
- Rent drikkevand.
- Natura 2000 og Bilag IV-arter, jf. Rådets Direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet).
- Friluftsliv.

Fsva. natur og biodiversitet kan der mere specifikt prioriteres ud fra:

- Placering i større sammenhængende naturarealer,
- biodiversitetspotentiale, jf. DCE's rapport "Prioritering af biodiversitet ved udtagning og genopretning af kulstofrige lavbundslande" fra (2023)

Samt inddragelse af lokalt tilpassede naturforbedrende tiltag, såsom:

- fjernelse af næringsrig topjod,
- biomassehøst og tørveskrævelning,
- etablering af vandhuller,
- udlægning af sten og dødt ved,
- opfyldning af tidligere grøfter,
- genskabelse af naturligt lave næringsstofkoncentrationer i tilstrømmende grundvand
- og endelig sikring af sammenhængende randarealer med både højbund og lavbund til helårsgræsning.

Undtagelse fra rydningspligt

DN opfordrer til, at kvælstofvådområdeprojekter og lavbundprojekter undtages fra rydningspligt i §16, så der sikres en langsigtet kontinuitet i bevoksning med henblik udvikling af sumpskov.

Reduceret projektperiode

Som følge af *Aftale om Grønt Danmark* må det forventes, at der opstår flaskehalse i detailprojektering, anlæg og tinglysning, hvilket vil forlænge perioden frem til anlægsfasen. VVM-pligtige lavbundsprojekter vil ofte overstige en tidsramme på to år, og anlægsarbejdet vil typisk ske i faser for forskellige delområder. Hertil kommer, at naturundersøgelser kun kan gennemføres i et afgrænset vindue (marts–oktober), og at der ofte stilles vilkår om, at gravearbejde og lukning af grøfter kun må ske i en kort periode (f.eks. august–oktober). Projekterne vil desuden have været igennem omfattende miljøkonsekvensvurderinger og være forpligtet til at gennemføre afværgeforanstaltninger i forhold til veje, boliger og eksisterende natur. Dette vil uundgåeligt forlænge gennemførelsesperioden. At skabe tidspres på tværs af både store og små kvælstof- og lavbundsprojekter, under detailprojektering vurderes uhensigtsmæssig. Det øger risikoen for, at kvaliteten forringes, at synergieffekter og naturhensyn nedprioriteres, og vil samtidig skabe ekstra administrativt arbejde med behandling af anmodninger om fristforlængelse jf. § 15, stk. 1, nr. 2.

DN foreslår derfor, at projektperioden på fire år fastholdes for klima-lavbundsprojekter, så kvalitet, naturhensyn og langsigtede effekter sikres.

DN håber meget, at vores bemærkninger vil blive taget til efterretning, og at der vil blive fremlagt en fornyet og mere helhedsorienteret tilskudsmodel, hvor der ikke fokuseres snævert på kvælstof eller kulstof, men i stedet udvikles et system, så hensynet til natur og biodiversitet vejer lige så tungt, og kan kompensere for en evt. nedgang i omkostningseffektivitet.